

**This is an electronic reprint of the original article.
This reprint *may differ* from the original in pagination and typographic detail.**

Author(s): Saarinen, Taina

Title: Uskonvahvistusta suomalaiselle koulutukselle! Pasi Sahlberg ja kuudes Kari Sajavaara -muistoluento

Year: 2016

Version:

Please cite the original version:

Saarinen, T. (2016). Uskonvahvistusta suomalaiselle koulutukselle! Pasi Sahlberg ja kuudes Kari Sajavaara -muistoluento. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 9.3.2016(Maaliskuu). <http://www.kieliverkosto.fi/article/uskonvahvistusta-suomalaiselle-koulutukselle-pasi-sahlberg-ja-kuudes-kari-sajavaara-muistoluento/>

All material supplied via JYX is protected by copyright and other intellectual property rights, and duplication or sale of all or part of any of the repository collections is not permitted, except that material may be duplicated by you for your research use or educational purposes in electronic or print form. You must obtain permission for any other use. Electronic or print copies may not be offered, whether for sale or otherwise to anyone who is not an authorised user.

Uskonvahvistusta suomalaiselle koulutukselle! Pasi Sahlberg ja kuudes Kari Sajavaara -muistoluento

Taina Saarinen

Pasi Sahlberg, suomalaisen koulutuksen puolestapuhuja maailmalla, kävi Jyväskylässä tammikuun puolivälissä pitämässä kuudennen Kari Sajavaara -muistoluennon otsikolla "Miten maailman paras koulu selviää tulevaisuuden haasteista?" Harvardin yliopiston vierailevan professorin esiintyminen kiinnosti: Jyväskylän yliopiston Martti Ahtisaari -sali oli tupaten täynnä kuulijoita.

Pasi Sahlberg on osallistava puhuja, joka ei pelkää ottaa rockkonserteista tuttuja yhteislaulu- ja hengennostatuskeinoja käyttöön saadakseen asiansa perille. Salillinen opettajia ja opiskelijoita – niitä Sahlbergin kannalta erityisen merkityksellisiä – ja muita osallistujia porisi kymmenen minuutin välein suomalaisesta koulutuksesta niin että luentosalin seinät kaikuivat.

Sali oli tupaten täynnä kuulijoita!

Suuri osa keskustelusta pyöri PISA-tutkimusten ympärillä, ja niihin liittyviin paradokseihin ja näkökulmiin Sahlberg palasi kerta toisensa jälkeen. Sahlberg muistutti, miten Suomessa kukaan ei PISAn alkuaikoina uskonut ensimmäisiin huippusijoituksiin. Näin jäi myös PISAA koskeva tutkimus ja poliittinen problematisointi alkuvaiheessa tekemättä, kun muualla maailmassa jo katsottiin Suomeen päin ja mietittiin, miten samat sijoitukset tutkimuksessa voitaisiin saavuttaa.

Nyt, kun Sahlbergin sanoin olemme nähneet jo toisen sukupolven tuloksia, on Suomessakin alettu keskustella siitä, mitä PISA oikeastaan kertoo suomalaisesta koulutuksesta. Keskiöön on noussut koulutuksen tasa-arvo, mihin Sahlberg toistuvasti palasi luentonsa aikana. Koulutuksellinen tasa-arvo näyttäisi olevan yksi tekijä, joka selittää Suomen PISA-menestystä, mutta yksinään ei siitä selittäjäksi ole.

PISA on kuitenkin nostanut uudestaan pinnalle perinteisen ideologisen keskustelun koulutuksellisen tasa-arvon ja oppimistulosten parantamisen yhteyksistä. Yleisesti kun

väitetään, että nämä Sahlbergin sanoin "jokaisen opetusministerin tavoitteet" eivät ole yhtä aikaa saavutettavissa. Kaikki opetusministerit tosiaan varmaan tavoittelevat koulutuksellista tasa-arvoa, kuten Sahlberg esitti, mutta se tarkoittanee erilaisissa ideologioissa erilaisia asioita.

Erityisenä tarkastelun arvoisena esimerkkinä Sahlberg nosti esiin Kanadan. Taivaspaikkaa tavoittelevien PISA-osallistujien joukossa Kanadan asema näytti kadehdittavalta muun englanninkielisen maailman rinnalla; tosin Sahlberg muisti vasta loppupuolella mainita Kanadan kaksikielisyydestä. Mutta mitä Kanada on tehnyt päästäkseen Led Zeppelinin hittikappaleen tahdissa portaita pitkin taivaaseen? Sahlberg muistutti useaan otteeseen, että korrelaatio ei ole yhtä kuin kausaalisuus: vaikka sekä jäätelönsyönti että hukkumiskuolemat lisääntyvät kesäkuukausina, toinen ei välttämättä aiheuta toista.

Sahlbergin koulutustaivaassa ovat ne maat, jotka ovat onnistuneet jotenkin yhdistämään koulutuksellisen tasa-arvon ja hyvät oppimistulokset. Tässä joukossa kiinnostusta herättävät yhtäältä Singaporen ja Shanghain tyypiset hyvien oppimistulosten mutta heikomman tasa-arvon maat, ja toisaalta rakas naapurimme Ruotsi, jossa tilanne on viime vuosina kääntynyt suuntaan, jossa sekä koulutuksellinen tasa-arvo että oppimistulokset ovat heikentymässä. Tässäkin tilanteessa päästiin keskustelemaan korrelaation ja kausaalisuuden ongelmallisesta suhteesta. Sahlberg varoitti Jouni Välijärveen viitaten lineaaristen selitysten ja ratkaisumallien vaaroista. PISAssa ovat suoritustaan parantaneet erityisesti maat, jotka ovat voimallisesti lähteneet valmistamaan oppilaitaan testiin.

Yleisön yhteislaulua muistoluennolla

Esitelmän loppupuolella Sahlberg esitti kolme keskeistä haastetta, jotka hänen näkökulmastaan koulutusta koskevat. Ensimmäinen haaste liittyy digitaalistumiseen. Sahlberg kritisoi diginatiiviuden käsitettä sekä yhteiskunnallisen koulutustutkimuksen että kognitiivisen oppimistutkimuksen näkökulmista. Provosoivastikin Sahlberg kysyi, josko syy Suomen heikeneisiin PISA-tuloksiin löytyisikin koulutuksen harkitsemattomasta ja välinekeskeisestä digitaalistumisesta? Lääkkeeksi Sahlberg tarjosi rohkeampaa otetta oppimislähtöiseen teknologian käyttöön.

Sahlbergin toinen haaste liittyy terveyteen ja hyvinvointiin. Osittain tämän problematiikan taustalta löytyi myös digitalisaatioon tai "ruutuaikaan" liittyviä tekijöitä: maailman paras koulu ei riitä, jos sen penkeillä istuu sairaita oppilaita. Sahlberg selvästi uskoo toiminnalliseen oppimiseen, jolloin myös kehittämisen keinot löytyvät (yhteis-)toiminnallisuuden ja liikunnallisten työtapojen kautta.

Kolmas haaste nosti esiin kysymyksen inhimillisistä voimavaroista ja niiden

löytämisestä. Sahlbergin näkökulmasta Suomessa ja muuallakin maailmassa tuotetaan vuosittain liikaa "mä en oo missään hyvä" -asenteella varustettuja peruskoulun päättäviä. Miten koulu voisi tarjota eväät siihen, että peruskoulun päättävät löytävät oman intohimonsa? Sahlberg painotti tässäkin toiminnallisia, ilmiölähtöisiä opetustapoja. Itsetunnon taustalta löytyvät lopulta koti, koulu ja harrastukset.

Muistoluento päättyi yleisön keskusteluun ja kysymyksiin, jotka liikkuvat aivojen jumppaamisesta multimodaalisiin näkökulmiin, vähemmistöistä ja monikielisyydestä opetussuunnitelmamuutoksiin ja yksilöllistymisen vaikutuksiin. Pasi Sahlberg aktivoi yleisöään ja jopa pakotti kuulijat ajattelemaan, osallistumaan ja keskustelemaan!

Kirjoittaja on Soveltavan kielentutkimuksen keskuksen yliopistotutkija, joka seurasi muistoluentoa jälkikäteen teknologiavälitteisesti.

Muistoluento on katsottavissa Jyväskylän yliopiston Moniviestimessä (lisätietoja kieliverkosto(a)jyu.fi).

Lue lisää

Sahlberg, Pasi (2015) Suomalaisen koulun menestystarina ja mitä muut voisivat siitä oppia. Alkuteos Finnish Lessons 2.0: What can the world learn from Educational change in Finland (2nd edition, New York: Teachers College Press, 2015), suomentanut Salla Korpela. Helsinki: Into.